

Domača semena in košček zemlje bosta pravi zaklad

✎ D. Naraglav

Samooskrba s kakovostno, lokalno pridelano in varno hrano državi omogoča suverenost ter neodvisnost od uvoza hrane.

Če zapremo meje, bi težko preživeli, saj je samooskrba Sloveniji na najnižji ravni v Evropi, pravijo poznavalci, med katerimi je tudi Irena Rotar, predsednica Ekoci – civilne iniciative Slovenije. Dejstvo je, da Slovenija ne pridelava dovolj hrane za potrebe svoje prebivalstva. Stopnja samooskrbe je nizka zlasti pri pridelavi sadja (44 %), zelenjave (42 %), krompirja (55 %). To se med drugim odraža tudi na trgovskih policah, na katerih sta na primer uvoženo sadje in zelenjava že izpodrinila izdelke domače proizvodnje. Ena od svetlih točk je samooskrba z mesom, kjer je stopnja samooskrbe približno 80-odstotna. Z govejim mesom pa presegamo celo 100 odstotkov. Pri tem je potrebno upoštevati še dejstvo, da je veliko krme, ki jo poje živina, uvožena. Celovito gledano torej tudi pri oskrbi z mesom v primeru, da bi se zaprle meje in ne bi bilo uvoza krmil, ni računati na samooskrbo z mesom.



Irena Rotar

»Nihče ne more živeti sam, zato bi bilo prav, da bi v okviru Civilne zaščite Slovenije in prostovoljnih gasilskih društev začeli razmišljati o tem, da bi bila vsako soboto v več kot 1.400 gasilskih domovih po Sloveniji lokalna tržnica...«

In vendar je slovenski narod vedno znal preživeti. Čedalje več je vrtičkarjev, pridelovanja hrane na balkonih in zelenicah se lotevajo tudi mladi, ki želijo svojim otrokom najboljše. Izmenjava semen, znanja in dobrin se pojavlja v najrazličnejših oblikah. Vse več ljudi spoznava, da ni vedno treba na novo kupiti, kaj se da tudi popraviti. Kadar pa se odločimo za nakup, kupujemo kakovostno. Razsvetljeni ljudje vedo, da kapitalizem izumira, in če bomo hoteli še naprej živeti, moramo poskrbeti najprej zase, za lokalno skupnost in državo,« poudarja Rotarjeva. »Organizirati se bomo morali sami. Domača semena in košček zemlje bosta kmalu postala prvi zaklad, ki ga bomo morali čuvati in oplemeniti z novimi znanji, s prilagoditvami na aktualen čas in podnebne spremembe. Hrana bo čedalje bolj dragocena in draga. Brez semen pa ni hrane. Zato si v Ekoci skupaj s somišljeniki že več kot 10 let prizadevajo v gibanju Oskrbimo Slovenijo-Štafeta semen za ohranitev domačih, avtohtonih in starih sadnih vrst seme, cepičev starih sadnih sort in semen zdravilnih rastlin. Izmenjava in ohranjanje semen organiziramo po šolah in vrtovih ter na sejmih. Nihče ne more živeti sam, zato bi bilo prav, da bi v okviru Civilne zaščite Slovenije in prostovoljnih gasilskih društev začeli razmišljati o tem, da bi bila vsako soboto v več kot 1.400 gasilskih domovih po Sloveniji lokalna tržnica. Ljudje bi tako točno vedeli, kje se oskrbeti, če pride do nepredvidenih dogodkov, predvsem pa bi tako podpirali tudi naše kmetijstvo in samooskrbno delovanje.«

Ekološko kmetijstvo

»Posebej nizka je samooskrba z ekološko pridelanimi živili, pri čemer je ekološko kmetijstvo najbolj trajnostna kmetijska praksa. Prehranske raziskave potrjujejo, da svoje zdravje močno varujemo z uživanjem hrane rastlinskega porekla, ki je čim manj industrijsko predelana in je pridelana na čim bolj sonaraven način. Tega se moramo zavedati tudi potrošniki sami pri svojih vsakodnevnih prehranskih izbirah,« pravi Rotarjeva in dodaja, da je trenutna struktura kmetijske pridelave v Sloveniji vse prej kot trajnostna, saj ima živinoreja veliko večji okoljski odtis od rastlinske pridelave. Velik delež rastlinske hrane, katere pridelava je okolju prijaznejša, pa uvažamo. Takšna hrana je pogosto manj kakovostna, ker je prepotovana na stotine kilometrov. Ima pa tudi povečan negativni vpliv na okolje.

»Domača semena in košček zemlje bosta kmalu postala pravi zaklad, ki ga bomo morali čuvati in oplemeniti z novimi znanji, s prilagoditvami na aktualen čas in podnebne spremembe.«

»Za doseg večje samooskrbe bi bilo treba, kot menijo strokovnjaki iz Fundacije za trajnostni razvoj Umanotera, poljedelstvo usmeriti v pridelavo rastlinske hrane (zelenjave in sadja) za ljudi, pašo živine (za mesno in mlečno proizvodnjo) pa preusmeriti na področja, ki so za poljedelstvo manj primerna: v hribovit, gričevnat svet ter na območja zaraščanja. Dokler se bo na najbolj rodovitnih ravninah pridelovala krma za živino (koruzo), visoke stopnje samooskrbe v Sloveniji ne bomo dosegli. Večjo samooskrbo pa bi lahko dosegli tudi z zmanjšanjem količin zavržene hrane. To pa je zgodba zase, saj kot pravijo raziskave, hrana, ki jo letno zavržemo na svetu, je za pridelavo potrebovala kar 1,4 milijarde hektarov zemlje, kar je enako 30 odstotkov celotne potrebe po pridelovalnih površinah v kmetijstvu. Z zavrženo hrano pa zapravimo tudi veliko energije. V Sloveniji

tako zavržemo deset odstotkov energije. Ekologi brez meja v svojem poročilu o podnebnih spremembah pišejo, da odpadna hrana predstavlja desetino emisij toplogrednih plinov,« še poudari Irena Rotar.

Odločitev za trajnostno ali intenzivno pridelavo

»Ta odločitev bo vse bolj v rokah kmetov, ki se bodo morali odločiti ali bodo kmetovali intenzivno, konvencionalno, imeli na dvorišču veliko traktorjev in strojne mehanizacije, ki so povezani z veliko stroški. Ob tem ne bodo mogli preživeti brez subvencij, ki se bodo zaradi izstopa Velike Britanije iz EU in drugih razmer zmanjševale. Taki kmetje bodo morali kljub temu preživeti, a bodo morali povečevati proizvodnjo, kupovati vedno nova semena ter s pomočjo kemije poskrbeti za čim večji hektarski donos pridelkov. Istočasno pa bodo morali tekmovali z nizkimi cenami, ki jih diktirajo tuji trgovci na slovenskem in mednarodnem trgu,« še poudari Rotarjeva. »Seveda pa obstaja tudi tržna priložnost trajnostnega kmetovanja, prilagojena na sodobne tržne trende povečanega povpraševanja po zdravi hrani, ki dosega tudi višje odkupne cene. Pri tem je obvezna prilagoditev na podnebne spremembe in nadgradnja tradicionalnega načina kmetovanja, biodinamično, permakulturno, miroljubno kmetovanje. Še pomnite, ko ni bilo specializacije kmetij, ko je bilo več različnih kultur na eni kmetiji, večja samooskrba in manjši riziko pri pridelavi. To je potrebno nadgraditi za sodoben čas. Trajnostno pridelana hrana bo imela že v nekaj letih trikratno ceno. Glede na to, da delovna mesta izginjajo, industrijske delavce nadomešča robotizacija, administrativne in delavce z višjo šolsko izobrazbo pa digitalizacija, in glede na napovedi, da bo vsak 7 poklic, ki ga poznamo, izumrl, vidimo priložnosti na podeželju. Kaj kmalu se bo zgodilo, da bo stara teta s hišico in nekaj zemlje, kljub temu, da je že malce sitna, vredna več kot dobiček na loteriji. Življenje, ki ga poznamo sedaj, pa se bo bistveno spremenilo.«

demije, op. ur.), bomo Slovenci kmalu lačni, čeprav imamo največ trgovskih površin na prebivalca. Zaradi napačne kmetijske politike veliko kmetij ni samooskrbnih, najtežje pa se zna v prihodnosti goditi prebivalcem mest. Večina hrane in dobrin je uvoženih. Z nakupi v tujih verigah podpiramo tuje pridelovalce in tuja delovna mesta, slabimo pa domače gospodarstvo, javne finance, medtem ko gredo dobički v tujino, kamor potuje mnogo mladih s trebuhom za kruhom. Le kako lahko sploh pričakujemo blagostanje in delovna mesta,« se sprašuje moja sogovornica in nadaljuje: »Pa ne gre samo za hrano, kupujemo stvari, ki jih sploh ne potrebujemo. Tako podpiramo svetovne korporacije in moderno suženjstvo, saj vemo, da to, kar kupujemo, je mnogokrat delo moških, žena in otrok iz držav, kjer korporacije nadvse izkoriščajo prebivalstvo in delajo morda le za pest riža dnevno. Z nakupi posredno pripomoremo tudi k onesnaževanju planeta. Kjer so nekdanje pred mestnimi vrati pridelovale hrano kmetijske zadruge, se zdaj bohotijo tuji trgovski centri. Tam nikoli več ne bo rasla hrana, tuji trgovci pa so zraven trgovskega kompleksa kupili tudi slovensko zemljo. Koliko je sploh še imamo?«

»Če pride do osamitve ali večje naravne nesreče (kot so lahko tudi epidemije, op. ur.), bomo Slovenci kmalu lačni, čeprav imamo največ trgovskih površin na prebivalca. Zaradi napačne kmetijske politike veliko kmetij ni samooskrbnih, najtežje pa se zna v prihodnosti goditi prebivalcem mest. Večina hrane in dobrin je uvoženih.«

Samooskrba s kakovostno, lokalno pridelano in varno hrano državi omogoča suverenost ter neodvisnost od uvoza hrane. Hrana je temeljna življenjska dobrina, zato je ni smotno prepuščati tujim rokam oziroma muhavosti globalnih trgov. Lokalno pridelana hrana ima tudi manj negativnih vplivov na okolje in na zdravje. Ne nazadnje s podpiranjem lokalne pridelave hrane ohranjamo delovna mesta v tej panogi in omogočamo razvoj podeželja.

»Če pride do osamitve ali večje naravne nesreče (kot so lahko tudi epi-